

Development of an Instructional Model to Enhance the Critical Reading Ability in English of Upper Secondary School students

Kornkanok Sakulkanokwattana¹

Nitida Adipattaranan²

Sunee Nguenyuang³

Nantiya Saengsin³

Abstract

This research aimed to develop an instructional model to enhance the critical reading ability of upper secondary school students based on the research and development practice. There were three research steps. Step 1 dealt with a survey on conditions and needs in obtaining enhancement in critical reading ability. Step 2 referred to instructional model development. Step 3 was relevant to a study on the results gained through utilizing the instructional model to enhance the critical reading ability of upper secondary school students via the developed model. The sample groups used as experimental groups for trying out the instructional model were three English teachers and 115 Grade-11 students in three high schools under the Office of the Private Education Commission in Chiang Mai and Chiang Rai regions in Academic Year 2019 (B.E. 2562). They were obtained via a cluster sampling method. The research tools consisted of (1) a questionnaire for surveying teachers' conditions and needs, (2) an instructional model to enhance the critical reading ability, (3) a critical reading ability test, and (4) questionnaires on teachers' and students' satisfaction toward the operation of the instructional model enhancing the critical reading ability. The statistics used to analyze the data were mean scores, percentage, standard deviation, and t-test values. The research findings were as follows:

1. The overall mean score of current conditions of students' critical reading was at a moderate level while that of the needs in enhancing students' critical reading was at the highest level.

2. The developed instructional model consisted of five components that were (1) principles, (2) objectives, (3) learning processes consisting of five steps, i.e. preparation, presentation, reading ability processes, personal knowledge construction, and provision of feedback and learning assessment, (4) social systems, and (5) measurement and evaluation. The quality of the instructional model evaluated by the connoisseurs was at a high level.

3. The scores of the students taught via the instructional model enhancing the critical reading ability before and after utilizing the model were found different at a statistical significance level of .01. Both teachers and students were satisfied with the instructional management via the model at a high level.

Keywords: instructional model, critical reading ability, upper secondary school students

Received November 3, 2020; Revised January 22, 2021; Accepted 11 February, 2021

DOI: 10.14456/jrm.2021.5

¹ Corresponding author, Faculty of Education, Department of Curriculum, Teaching, and Learning Technology, Chiang Mai University, Thailand. E-mail: kornkanok9992@gmail.com

² Department of Curriculum, Teaching, and Learning Technology, Faculty of Education, Chiang Mai University, Thailand. E-mail: nitidaad@chiangmai.ac.th

³ Department of Curriculum, Teaching, and Learning Technology, Faculty of Education, Chiang Mai University, Thailand. E-mail: sunee.ng@cmu.ac.th

⁴ Department of Curriculum, Teaching, and Learning Technology, Faculty of Education, Chiang Mai University, Thailand. E-mail: nanthiya@chiangmai.ac.th

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ในวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

กรกนก สกุกนกวัฒนา¹

นิธิตา อติภัทรนันท์²

สุนีย์ เงินยวง³

นันทิยา แสงสิน⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา มีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและความต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอน และขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 3 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย ปีการศึกษา 2562 จำนวน 3 โรงเรียนได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม รวมจำนวนนักเรียน 115 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถามครูเพื่อศึกษาสภาพและความต้องการ 2) รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) แบบทดสอบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) สภาพปัจจุบันของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการที่จะได้รับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 2) รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอน 4) ระบบสังคม และ 5) การวัดและประเมินผล ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การเตรียมความพร้อม การนำเสนอเนื้อหาในบทเรียน การทำกิจกรรมการอ่าน การสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการให้ข้อมูลย้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้ ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนจากผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในระดับมาก
- 3) ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณพบว่าคะแนนความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอน, ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

รับบทความต้นฉบับ 3 พฤศจิกายน 2563; รับบทความแก้ไข 22 มกราคม 2564; ตอรับการตีพิมพ์ 11 กุมภาพันธ์ 25564

DOI: 10.14456/jrm.2021.5

¹ ผู้รับผิดชอบบทความหลัก สาขาวิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่ 50200.

อีเมล: kornkanok9992@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200 อีเมล: nitidaad@chiangmai.ac.th

³ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200 อีเมล: sunee.ng@cmu.ac.th

⁴ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200 อีเมล: nanthiya@chiangmai.ac.th

บทนำ

ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในทุกสาขาวิชา และในทุกวิชาชีพ เพราะเป็นความสามารถพื้นฐานของการดำเนินชีวิตและการประกอบวิชาชีพ ทุกวิชาจึงมีเป้าหมายสำคัญที่จะต้องพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ได้ให้ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (critical reading) ไว้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านเพื่อการประเมินเนื้อหาสาระตามเกณฑ์ที่กำหนด เช่น ความถูกต้อง สุนทรียภาพ ความมีประโยชน์ ผู้อ่านประยุกต์ใช้กระบวนการ รูปแบบ คำถาม และทฤษฎีที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน และถูกต้อง เป็นการอ่านที่ต้องใช้ความพยายามเชื่อมโยงความรู้กับความคิดเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2558) การอ่านอย่างมีวิจารณญาณยังเป็นเทคนิคการอ่านเพื่อค้นหาข้อมูล และแนวคิดที่ปรากฏในเนื้อหา ส่วนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นเทคนิคเพื่อการประเมินข้อมูล และความคิด เพื่อตัดสินใจที่จะยอมรับและเชื่อการอ่านอย่างมีวิจารณญาณอาศัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถพัฒนา และฝึกฝนได้ด้วยการเรียนรู้ (สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ, 2549)

ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้ได้ผลดีนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการสอนที่หลากหลาย การจัดการเรียนการสอนโดยนำแนวทางการเรียนรู้โดยมีทฤษฎีการเรียนรู้ (learning theory) และทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) ที่เป็นพื้นฐานรองรับรูปแบบการเรียนการสอน ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ ซึ่งในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนนั้นมีขั้นตอนสำคัญประกอบด้วย ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ความต้องการจำเป็นจากสภาพจริง สภาพที่คาดหวังและสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี การออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนจะส่งผลดีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่จะส่งผลไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพราะหัวใจของการสอนคือสอนให้นักเรียนเรียนรู้เป็น สอนให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (Joyce & Weil, 2009) นอกจากนี้ สมจิต จันทรฉาย (2557) ได้กล่าวว่า รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอน (instructional design model) เป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่ออธิบายองค์ประกอบของการทำงาน หรือความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านั้นให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจขั้นตอนกระบวนการทำงาน และใช้ตรวจสอบการดำเนินงาน ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้ได้ผลดียิ่งขึ้นนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการสอนที่หลากหลาย ดังที่ Kurian (2003) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านด้วยความระมัดระวัง คล่องแคล่ว ไตร่ตรอง วิเคราะห์ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นวิธีการในการค้นพบข้อมูลและแนวคิดในเนื้อหาที่อ่าน ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ได้นั้นควรตระหนักถึงกิจกรรมที่สามารถที่จะพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการส่งเสริมด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างถูกต้อง

จากการจำแนกคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 ตามสังกัด (สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2561) พบว่า นักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาอังกฤษ ร้อยละ 31.42 ซึ่งเป็นผลคะแนนการประเมินที่ต่ำกว่าเกณฑ์ สาเหตุที่ทำให้คะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาอังกฤษต่ำกว่าเกณฑ์เนื่องจากการประเมินจะเน้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อหาคำตอบและคำอธิบาย ซึ่งผู้เรียนต้องสะท้อนความคิดของตนออกมาเป็นคำตอบอิสระขึ้นอยู่กับเหตุผลที่สอดคล้องกับคำอธิบายของผู้เรียน นอกจากนี้ผู้เรียนยังขาดทักษะต่าง ๆ ในการอ่าน ซึ่งต้องอาศัยความเข้าใจในการอ่านและผู้เรียนจะต้องมี

ความสามารถพื้นฐานในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนจึงจะอ่านและมีวิจารณญาณในการอ่านได้ ดังนั้นถ้าผู้เรียนขาดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ อ่านจับใจความไม่ได้หรือไม่แตกฉานด้านภาษา เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2 ของผู้เรียนที่มีข้อจำกัดค่อนข้างมาก จึงทำให้ผู้เรียนขาดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ทำให้การตอบคำถามและการสะท้อนความคิดไม่สอดคล้องกับคำตอบที่ควรจะเป็น ส่งผลให้ผลการประเมินของผู้เรียนต่ำกว่าเกณฑ์การประเมิน แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการอ่านของผู้เรียนยังต้องมีการพัฒนาให้มากยิ่งขึ้น

จากความสำคัญและการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในวิชาภาษาอังกฤษเพื่อให้ครูผู้สอนได้นำความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน และเพื่อพัฒนาตัวผู้เรียนให้มีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยนี้ประกอบด้วย นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในเขตจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงรายในปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,185 คน และครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในเขตจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงรายในปีการศึกษา 2562 จำนวน 70 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า แบ่งตามขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในเขตจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย จำนวน 62 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นกลุ่ม (cluster random sampling) ซึ่งเป็นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่สูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำของ Krejcie & Morgan (1970) ที่กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปไว้ที่ 59 คน คิดเป็นร้อยละ 95.16 ของจำนวนประชากร

ขั้นตอนที่ 2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนรังษิวิทยา อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นกลุ่ม (cluster random sampling)

ขั้นตอนที่ 3 ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย จำนวน 3 คน นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย ปีการศึกษา 2562 จำนวน

115 คน ซึ่งเป็นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่สูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำของ Krejci & Morgan ที่กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปไว้ที่ 113 คน จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนรังษีวิทยา อ. ผาง จ. เชียงใหม่ เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 2) โรงเรียนเชียงรายวิทยาคม อ. เมือง จ. เชียงราย เป็นโรงเรียนขนาดกลาง และ 3) โรงเรียนรัตนาวะดีวิทยา อ. ผาง จ. เชียงใหม่ เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและความต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ แยกออกเป็น 3 รายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน จำนวน 6 ข้อ ด้านบทบาทครู จำนวน 7 ข้อ และด้านบทบาทนักเรียน จำนวน 7 ข้อ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (IOC) ตั้งแต่ .67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.93

2. แบบประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอน มีลักษณะเป็นรายการประเมินมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ จากการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่าคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45

3. แบบทดสอบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ วัดการสรุปและจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน การแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่านโดยการหาเหตุผล ไตร่ตรอง การเปรียบเทียบแยกแยะข้อเหมือน-ข้อแตกต่าง การวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และการตัดสินประเมินค่าของเรื่อง ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา 0.73 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.55

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ โดยแยกออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน จำนวน 6 ข้อ ด้านบทบาทครู จำนวน 7 ข้อ และด้านบทบาทนักเรียน จำนวน 7 ข้อ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา 0.81

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวิธีดำเนินการโดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและความต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 62 ฉบับไปยังโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย และได้รับแบบสอบถามตอบกลับจำนวน 62 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด เก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ผลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในวิชาภาษาอังกฤษ มีวิธีดำเนินการ โดยผู้วิจัยศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ได้มาจากการศึกษาสภาพและความต้องการ ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน ข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ และข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากแนวคิดของ

นักการศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบหลักของแผนการจัดการเรียนรู้และปรับปรุงแก้ไขให้ผลการเรียนรู้ กิจกรรม และการวัดประเมินผลมีความสอดคล้องกัน จัดเรียงลำดับความยากง่ายของบทอ่านในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกณฑ์การวัด readable scales ให้เหมาะสมกับการวัดประเมินผลในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าความหมายของคำศัพท์ที่ปรากฏในบทอ่านเพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น เนื้อหาจะประกอบด้วยบทอ่านจำนวน 7 เรื่องที่เหมาะสมกับผู้เรียน การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาคุรุศึกษานิพนธ์เพื่อให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและข้อควรปรับปรุงแก้ไข เมื่อตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนทุกองค์ประกอบแล้ว นำข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะและข้อควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้องค์ประกอบของรูปแบบการสอนมีความเหมาะสมและมีความสอดคล้องกันมากยิ่งขึ้น ประเมินคุณภาพของรูปแบบการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนรังษีวิทยา อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน และนำผลที่ได้จากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้รูปแบบการเรียนการสอนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยผู้วิจัยได้ปฏิบัติ ดังนี้ 1. กลุ่มตัวอย่างในการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 3 โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 3 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จาก 3 โรงเรียนแยกขนาดโรงเรียนเป็น โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก รวมทั้งสิ้น 115 คน 2. ทดสอบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 3. ครูทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ และนักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน 5. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อสรุปผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและความต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยครูผู้สอน พบว่า สภาพปัจจุบันการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.46$) ความต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.60$)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนจากนักการศึกษา พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนของนักการศึกษาแต่ละคนมีองค์ประกอบที่คล้ายกัน คือ การกำหนดหลักการ แนวคิด และทฤษฎี วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน กระบวนการจัดการเรียนการสอน ระบบสังคม และการวัดประเมินผล รองลงมา คือ เนื้อหา สารการเรียนรู้อื่นๆ ระบบสนับสนุน หลักการตอบสนอง และการเชื่อมโยง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบของ

รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยนำองค์ประกอบของรูปแบบการสอนจากนักการศึกษาทั้ง 7 คน ที่ให้ความสำคัญเหมือนกัน มาเป็นแนวทางหลักในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ดังกล่าว ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวคิด ทฤษฎีพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการเรียนการสอน 4) ระบบสังคม และ 5) การวัดและประเมินผล ซึ่งกระบวนการเรียนการสอน มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นการเตรียมความพร้อม (preparation) ขั้นที่ 2 ขั้นการนำเสนอเนื้อหาในบทเรียน (presentation) ขั้นที่ 3 ขั้นการทำกิจกรรมการอ่าน (process of reading activities) ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (personal knowledge construction) และขั้นที่ 5 ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้ (provide feedback and assessment of learning) โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อคุณภาพของเครื่องมือว่าคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	แปลความหมาย
4.51 – 5.00	สอดคล้องและเหมาะสมมากที่สุด
3.51 – 4.50	สอดคล้องและเหมาะสมมาก
2.51 – 3.50	สอดคล้องและเหมาะสมปานกลาง
1.51 – 2.50	สอดคล้องและเหมาะสมน้อย
1.50 – 1.50	สอดคล้องและเหมาะสมน้อยที่สุด

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในวิชาภาษาอังกฤษโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

รายการ / คะแนนการประเมิน	M	SD	แปลผล
1. รายละเอียดของรูปแบบการเรียนการสอน	4.54	0.36	มากที่สุด
2. องค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอน	4.48	0.53	มาก
3. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ	4.32	0.51	มาก
รวมทั้งหมด	4.46	0.45	มาก

จากตาราง 1 ผลการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พบว่า ด้านรายละเอียดของรูปแบบการเรียนการสอนผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับรายละเอียดทั้ง 7 ด้านในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.54 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36 ด้านองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.48 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 และด้านขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับ 5 ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.32 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 และผลการประเมินคุณภาพผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นต่อคุณภาพของเครื่องมือวิจัยโดยภาพรวมมีคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 4.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นใกล้เคียงกันมากทุกด้าน

3. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า

1) ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 3 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 115 คน โดยเปรียบเทียบคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ *t* ของคะแนนความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังเรียนของนักเรียนจำนวน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยครู	จำนวนนักเรียน	คะแนนก่อนเรียน		คะแนนหลังเรียน		<i>t</i> -test	<i>p</i> -value
		<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>		
		โรงเรียนขนาดใหญ่	50	25.02	4.46		
โรงเรียนขนาดกลาง	40	20.30	2.98	26.15	3.75	10.95**	0.001
โรงเรียนขนาดเล็ก	25	22.04	4.31	27.68	4.12	11.95**	0.001

$$t_{114, .01} = \pm 2.617$$

จากตาราง 2 พบว่าค่าสถิติทดสอบของคะแนนความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยครูผู้สอนแต่ละโรงเรียนมีค่าสูงสุดตามลำดับ ได้แก่ ครูผู้สอนจากโรงเรียนขนาดเล็ก (11.95) รองลงมาคือ โรงเรียนขนาดใหญ่ (11.18) ส่วนค่าสถิติทดสอบที่มีค่าต่ำสุด คือ โรงเรียนขนาดกลาง (10.95) ผลการวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) ผลการประเมินความพึงพอใจของครูต่อการนำรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไปใช้อยู่ในระดับมาก ($M = 4.48$) และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับมาก ($M = 4.00$) ดังรายละเอียดในตาราง 3 และ 4

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (N=3)

รายการ / คะแนนความพึงพอใจ	M	SD	แปลผล
1. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.66	0.28	มากที่สุด
2. ด้านบทบาทครู	4.51	0.57	มากที่สุด
3. ด้านบทบาทนักเรียน	4.28	0.55	มาก
รวมทั้งหมด	4.48	0.48	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของครูต่อการนำรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไปใช้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนคะแนนความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.66, SD = 0.57$) รองลงมา คือ ด้านบทบาทครู คะแนนความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.51, SD = 0.57$) ส่วนด้านบทบาทนักเรียน คะแนนความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($M = 4.28, SD = 0.55$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักเรียนต่อการได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

รายการ / คะแนนความพึงพอใจ	นักเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ N=50		นักเรียน โรงเรียนขนาดกลาง N=40		นักเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก N=25	
	M	SD	M	SD	M	SD
	ความพึงพอใจของนักเรียน	4.22	0.08	3.83	0.07	3.96
ผลรวมทั้งหมด	M = 4.00		SD = 0.06		แปลผล = มาก	

จากตาราง 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการได้รับการสอนจากครูผู้สอนแต่ละโรงเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าสูงสุดตามลำดับ ได้แก่ นักเรียนจากโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($M = 4.22, SD = 0.08$) รองลงมา คือ นักเรียนจากโรงเรียนขนาดเล็ก มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($M = 3.98, SD = 0.05$) และนักเรียนจากโรงเรียนขนาดกลางมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($M = 3.83, SD = 0.07$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพและความต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า ครูผู้สอนได้จัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกคิดทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม จัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของเรื่องที่อ่าน เน้นการเขียนสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน จากการศึกษาสภาพและความต้องการด้านบทบาทครู พบว่าครูมีบทบาทในการส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกคิด

ครูใช้เทคนิควิธีการสอนการอ่านที่กระตุ้นการคิดของนักเรียน ด้านบทบาทนักเรียนพบว่า นักเรียนมีบทบาทในการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้แก่ตนเองโดยการมีส่วนร่วมต่อการแสดงออกทางการคิด นักเรียนมีความสนใจในการอ่านและกล้าแสดงออกทางความคิด ถ้านักเรียนได้รับการฝึกการคิดอย่างต่อเนื่อง ได้รับการสอนที่ถูกต้อง และครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ถูกต้องและเหมาะสม ก็จะสามารถส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้แก่ นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น หากครูได้รับการส่งเสริมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดีแล้ว ครูก็สามารถจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตัวผู้เรียนก็จะได้รับความรู้ที่ครูถ่ายทอดให้ได้ดีด้วยเช่นกัน

จากการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี ข้อมูลจากการสอบถามความคิดเห็นของครูต่อสภาพและความต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนโดยนำองค์ประกอบของรูปแบบการสอนจากนักการศึกษาทั้ง 7 คนที่ให้ความสำคัญเหมือนกันมาเป็นแนวทางหลักในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ได้นำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้เพื่อปรับปรุงและแก้ไขให้สมบูรณ์ สอดคล้องกับ Joyce and Weil (1996 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2550) ได้กล่าวว่า รูปแบบการสอนพัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ เป็นแผนการดำเนินการสอนที่ได้รับการจัดเป็นระบบอย่างสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎี หลักการเรียนรู้ที่รูปแบบนั้นยึดถือและได้รับการพิสูจน์ทดสอบว่ามีประสิทธิภาพ สามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบนั้น ๆ ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอน 4) ระบบสังคม และ 5) การวัดและประเมินผล กระบวนการจัดการเรียนการสอน มีขั้นตอนหลัก 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นการเตรียมความพร้อม ขั้นที่ 2 ขั้นการนำเสนอเนื้อหาในบทเรียน ขั้นที่ 3 ขั้นการทำกิจกรรมการอ่าน ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และขั้นที่ 5 ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับและประเมินผลการเรียนรู้ ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอน เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกกิจกรรมการอ่านที่เน้นการตั้งคำถาม และการตอบคำถามที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดให้มากยิ่งขึ้น ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการอ่านในทุกขั้นตอนและประเมินผลงานของตนเอง ในด้านการจัดการเรียนการสอนเน้นการถามตอบโดยใช้คำถามที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ครูผู้สอนมีบทบาทในการกำหนดข้อมูลเตรียมความพร้อม ตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนใช้กระบวนการคิดในการตอบคำถาม ซึ่งก่อนการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้จริงในห้องเรียน ครูผู้สอนทั้ง 3 คน ได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการจากผู้วิจัย เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้เรียนมีบทบาทในการฝึกปฏิบัติกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าว ทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และต่างไปจากก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอน กล่าวคือกิจกรรมการเรียนการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง คิดหาเหตุผลวิเคราะห์ไตร่ตรองคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้อง ส่วนครูผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาแนวคิด โดยการใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและใช้กระบวนการคิดได้มากขึ้น ผู้เรียนได้แสดงออกทางการคิด และสามารถสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่สูงขึ้น ดังเช่น Duron et al. (2006) ได้กล่าวถึงผลการวิจัยว่า การให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจะช่วยสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน รูปแบบของการสร้างการฝึกอบรมมีแนวคิดมาจาก

ทฤษฎีและการพัฒนาการคิดที่มีรูปแบบ ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผลจากการจัดกระบวนการการเรียนรู้ส่งผลให้ทั้งตัวครูและผู้เรียนเกิดความสนุกสนานและเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ด้วยเช่นกัน

ผลจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนา มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ได้ดังนี้

1) ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนได้นำรูปแบบการสอนไปใช้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้แก่ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และเพื่อพัฒนากระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งจากการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปทดลองใช้ ครูผู้สอนเน้นให้นักเรียนฝึกปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนทั้ง 5 ขั้นตอนอย่างครบถ้วน และนักเรียนได้ฝึกกิจกรรมหลังการอ่านด้วยการสรุปความคิดและสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านจากแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิด และสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Bruner, 1963 อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2548) ที่เชื่อว่าเด็กทุกระดับขั้นของการพัฒนา สามารถเรียนรู้วิชาใดก็ได้ ถ้าการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก ครูผู้สอนควรสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นในผู้เรียนให้มีความอยากรู้อยากเห็น อยากค้นพบสิ่งที่อยู่รอบตนเอง ควรจัดโครงสร้างการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียน จัดลำดับความยากง่ายตามพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน ควรให้ผลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อให้ทราบว่าการคิดหรือถูกซึ่งเป็นการสร้างเสริมด้วยตนเอง เมื่อครูผู้สอนเข้าใจหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคิดแล้วก็จะเป็แนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณอย่างถูกต้องและเป็นระบบ ดังเช่น Harris and Moseley (2000) ที่ได้กล่าวว่า การอ่านที่ต้องใช้ความคิดกับเรื่องที่อ่านและรู้เท่าทันความคิดของผู้เขียน วิเคราะห์ใจความสำคัญ แยกแยะข้อเท็จจริงจากความคิดเห็น ประเมินแหล่งข้อมูลและหลักฐานที่ผู้เขียนใช้ และได้ข้อสรุปของตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน นอกจากนั้นครูผู้สอนควรจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินความสามารถของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้น สามารถใช้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีระดับสูงขึ้นได้

2) ความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แยกออกเป็นรายด้าน 3 ด้าน เรียงลำดับจากมากที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านบทบาทครู และด้านบทบาทนักเรียน ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่วนความพึงพอใจของนักเรียนต่อการได้รับการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าครูและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่สามารถนำไปพัฒนาและส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้แก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในด้านการจัดการเรียนการสอน ครูได้ตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิดที่เป็นระบบ วิเคราะห์ ไตร่ตรอง หาเหตุผลเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้อง นอกจากนี้ครูยังได้เตรียมความพร้อมในการใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน สามารถปรับกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของสภาพโรงเรียน และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ นอกจากนี้ นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมโดยมีครูผู้สอนส่งเสริมให้นักเรียนผสมผสานความรู้ กระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัวในการเรียนรู้ และทำความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ สรุป อภิปรายและแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่ได้เรียนรู้ ทำให้นักเรียนได้รับความรู้และพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากแผนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนการสอน จนทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ที่หลากหลาย และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมการอ่านอย่างมี

วิจารณญาณไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ อีกทั้งนักเรียนเกิดความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน มองเห็นความสำคัญของการคิดและการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เกิดความภาคภูมิใจในตนเองที่สามารถคิด หาเหตุผล และแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายต่อการปฏิบัติกิจกรรมการอ่านและตลอดจนการได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น จึงทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนและสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนและครูได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการปรับความยากของภาษาในบทอ่าน และเนื้อหาในกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด สืบค้นข้อมูล เรียนรู้ด้วยตนเอง และควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกตั้งคำถาม เพื่อเป็นแนวทางในการใช้เหตุผลในการค้นหาคำตอบที่ถูกต้อง
2. ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้า สรุป วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ตีความจากเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้องและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นกับทักษะอื่นๆ เช่น การเขียนอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ทิตินา แคมมณี. (2548). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แคมมณี. (2550). *รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2558). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับราชบัณฑิตยสภา*.
- สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ. (2561). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ Active Learning เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21. พัฒนาคณาวิชาการ (พว.)*.
- สมจิต จันทรฉาย. (2557). *การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน*. เพชรเกษมพริ้นติ้ง กรุ๊ป.
- สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. (2549). *การเขียนแผนการจัดการเรียนที่เน้นการคิด*. ดวงกลมสมัย.

ภาษาอังกฤษ

- Duron, R., Limbach, B., & Waugh, W. (2006). Critical thinking framework for any discipline. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 17(2), 160-166.
- Harris, J. & Moseley, A. (2000). *Strategies for College Writing: Sentences, Paragraphs, Essays*. Pearson.
- Joyce, B. & Weil, M. (2009). *Model of Teaching* (6th ed.). Allyn and Bacon.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607–610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>

Kurian, D. (2003). *SAT Critical Reading Tips and Advice* (3rd ed.). McGraw Hill.

Translated Thai References

Chanchai, S. (2014). *Design and development of teaching and learning*. Phetkasem Printing Group.

Institute of Academic Development. (2018). *Develop learning management for active learning to promote 21th century skills*.

Khammanee, T. (2003). *Science of teaching: Knowledge for effective learning process* (4th ed.). Chulalongkorn University Press.

Khammanee, T. (2007). *Instructional models: Alternative ways for learning* (4th ed.). Chulalongkorn University Press.

Munkam, S., & Munkam, O. (2006). *Writing a thinking-focused learning management plan*. Duangkamol Publishing.

Office of the Royal Society. (2015). *Dictionary of contemporary education terms: the Royal Institute edition*.

Srisa-ard, B. (2010). *Preliminary research* (9th ed.). Suweeriyasan.